

Faldskærmssoldaten fra Outrup

Morgenavisen Jyllands-Posten, 5. juni 1994

St. David's, Wales

Af ydre er den dagbog, Niels Christensen sidder med, måske den mest beskedne, som er tilbage fra dengang. Den fylder kun 8x5 cm, og bag det brune lærredsslag er der 46 tæt beskrevne sider.

”Bomberegning,” står der ud for den historiske dato, som indleder dagbogen: tirsdag den 6. juni 1944.

Og med blyant har Niels Christensen tilføjet:

”Aldrig i mit liv har jeg været så bange.”

Omkring kl. 3.00 om natten mellem den 5. og den 6. juni 1944 lander Niels Christensen fra 101. amerikanske faldskærmsdivision midt i en tysk kommandopost i Normandiet.

Få minutter før er Niels Christensens Dakota-fly skudt i brand under den mørke himmel. Kun fire af 21 faldskærmssoldater om bord kommer levende ned.

Niels Christensen er nummer to, der springer. Mellem sandet og klitterne minder den franske nordvestkyst ham om det landskab ved Hvide Sande eller Henne Strand, han kender så godt.

”De forbistrede tyskere”

Forskellen er kun, at her i Normandiet står Europas fremtid på spil. Samme nat er invasionen indledt med tusinder af faldskærmstrop- per. De daler ned under regntunge skyer. Unge mænd fra USA, Ca- nada og Storbritannien. Imellem dem er menig 39690567 Niels Christensen fra Outrup ved Varde. Hans modersmål er vestjysk, men han kan også noget engelsk, for han har altid ment, at bare man knokler på, så skal det nok gå.

Han tænker på sin kæreste Mary, som bor i Fresno, Californien.

Ved daggry samme morgen begynder bombardementet af de tyske befæstningsanlæg, og seks tu- sind landgangsfartøjer skurrer mod stranden. På mindre end to timer landsætter de allierede næsten 200.000 mand mellem Cotentin-halvøen i vest og byen Caen i øst. Fra 4. amerikanske division på Utah-stranden ind over Omaha-, Gold- og Juno-strandene til 3. britiske division på Sword-stranden.

Niels Christensen har meldt sig som faldskærmssoldat. På grund af ”de forbistrede tyskere, der kom ind i vort lille land.”

I et hundrede kilometer bredt bælte kæmper de allierede elitedivisioner sig vej ind over strandene mod de tyske kanoner og maskingeværer.

Set i nærbillede er det et inferno med kammerater, der drukner, sårede, der skriger, og døde solda- ter, som nu ligger med sand om læberne, men hvis ansigter for bare to timer siden rummede uro, spænding og nerver.

I det store perspektiv bliver D-dagen og Operation Overlord i Normandiet en af verdenshistoriens mest overbevisende militære sejre. De allierede fik fodfæste. Den tyske hær kunne ikke kaste invasi- onsstyrken tilbage. Den blev selv nedkæmpet.

Allieret disciplin og koordination, hård træning og sej stædighed, konstant initiativ og en række lykketræf, der ligner en overordnet skæbne, alt det udgjorde den uventede modstander, som fik den tyske krigsmaskine til at bryde sammen.

Og i Niels Christensens egen historie, fortid og fremtid kan man spore hvert eneste af de træk, som skabte de allieredes sejr: udholdenhed, hårdt arbejde, energi – og held.

Niels Christensens verden begynder i Outrup, men på 50-årsdagen for invasionen er han i Normandiet.

I sidste uge holdt han ferie i St. David's i det vestligste Wales. Vi mødes til morgenkaffe i Coach House på High Street i St. David's. Stormen slår ind fra Atlanten, men barsk natur har aldrig generet den nu 73-årige Niels Christensen. Han er en høj og slank mand. Der er munterhed i øjnene.

Bondeknold – jydepotte

”Vi vestjyder er bedst i blæst,” mener han.

Dør i det yderste Wales sidder Niels Christensen endnu engang med et kort over Frankrig. Han agter at opspore præcis den lokalitet, hvor han landede for 50 år siden og omgående blev taget til fange.

Han kan huske de blege omrids af en fransk bondegård. Den lignede klitgårdene i Blåvand. Han vil leje en bil og lede efter gården fra den historiske nat, da han var ene faldskærmsjæger ansigt til ansigt med 35 tyske soldater.

Niels Christensen i dag

Og da må selv en vestjyde bøje sig for overmagten.

I morgen er han mellem de veteraner, der mødes på Normandiets strande for at snakke om døden og angsten dengang, men også om kammeratskabet og om en verden, der er blevet så anderledes.

Når Niels Christensen som en knægt fra Outrup vovede sig til Varde, kunne han være sikker på, at drengene i købstaden råbte bondeknold efter ham. Man talte finere og mere elegant i Varde end i Outrup. Men når Niels Christensen så i 1994 træder ind i Magasin i København med sit vestjyske sprog i munden, slår man hænderne sammen i beundring og finder hans dialekt spændende og interessant.

Det er, som når en jydepotte pludselig forvandles til en sjælden og eftertragtet antikvitet.

Ukendt skæbne

Niels Christensen og hans kammerater skulle være kastet ned i baglandet ved Utah-stranden, men han lander ved Pointe du Hoc ca. ti kilometer øst for floden Vire. Der bliver de tyske befæstninger om morgenen den 6. juni angrebet af oberst Rudders kommandotropper, og da er faldskærmssoldat Niels Christensen allerede ført bort som krigsfange.

Fortsættelsen er foreløbig et dunkelt tågeland. Premierløjtnant Fred Anderson Jr. skriver den 3. august til Niels Christensens forældre, at deres søn er meldt savnet efter kamp – og så kommer de ubarmhjertige detaljer i brevet:

”Niels Christensens udrustning blev fundet af en officer tidligt om morgenen den 6. juni. Hans videre skæbne er ukendt, men hvis vi modtager yderligere information om Deres søn, vil De blive holdt underrettet.”

I den lille dagbog sætter Niels Christensen et ordknapt, men præcist aftryk af sit liv som krigsfange. Den 7. juni er han sulten, og bomberne falder. De fortsætter med at falde. ”Kan næsten ikke gå mere,” står der den 12. juni. Og den 17. juni: ”Jeg elsker dig, Mary.”

Samme dag forsøger de tyske generaler Gerd von Rundstedt og Erwin Rommel at gøre Hitler begribelig, at den tyske situation er uholdbar. De amerikanske tropper er allerede rykket frem over Cotentin-halvøen og har trængt fire tyske divisioner tilbage til Cherbourg.

Men de sejre ved Niels Christensen ikke noget om. Han er på vej til en krigsfangelejr i Tyskland, først til fods, så i en lukket kreaturvogn stuvet sammen med andre fanger fra Alençon over Chartres til Paris.

Og dør i Frankrigs hovedstad ser Niels Christensen for første gang den tyske bestialitet udfolde sig for sine unge øjne. En franskmand rækker et brød op til en af de sultne krigsfanger. En tysk løjtnant skyder ham ned på stedet.

Hvad laver jeg her? tænker Niels Christensen.

”Mor, du kan begynde at pakke”

Han er født i Outrup den 14. maj 1921. Byen var bare en klat forblæste huse mellem Varde og Nørre Nebel. Hans far Carl ejede købmandsforretningen i den store gule bygning over for den røde station, der havde kakkelovn i ventesalen. Hver anden time passerede privatbanens Nebelgris. Det gør den stadig.

Og Niels Christensens slægtninge bor endnu i Outrup og omegn. Han har rede på alle familieforhold. Han kender navnene på alle fætre og kusiner. Nu har den og den solgt gården. Nu er de og de flyttet i andelsbolig

Men i 1937 havde købmand Carl Christensen, der var gift med Karen, eventyr og udlængsel i blodet. Som ung havde han været i Amerika, og i foråret 1937 tog han en kort tur derover igen. Så snart han atter var hjemme i Outrup og trådte ind i forstuen, kom meldingen til Karen:

”Mor, du kan begynde at pakke.”

Carl Christensen lejede sin købmandsbutik ud, og den 28. oktober 1937 gik familien Christensen i land i New York. Det var far og mor, døtrene Lilly og Maren Kirstine, lillebror Carl Arne og så 16-årige Niels Christensen, der havde stået i købmandslære hos Ingvar Hansen i Oksbøl.

De er ikke fattige udvandrere. Carl Christensen kan købe en ny Chevrolet til 825 dollars kontant, og han kan lægge 3.000 dollars på bordet for en gård på tredivede tønder land.

”Men man kunne se igennem både tag og gulv,” kan Niels Christensen huske. ”Far havde pengene i Varde Bank, og først efter den tyske besættelse af Danmark blev det svært at overføre midler til Amerika.”

I dag piner det Niels Christensen, at Varde Bank er gået nedenunder.

”Det er skammeligt med sådan en fin gammel bank,” siger han. ”Den var ryggraden i vestjysk økonomi.”

Niels Christensen har forresten stadig et par hundrede kroner stående i den forsvundne Varde Bank. Eller er det fem? Han kan ikke huske det så nøje. Men han kan huske, at i 1937 var et ord et ord, og et løfte var et løfte. Både når man købte en ko, og når man satte sine penge i banken.

Selv ejer han sammen med Mary, der i 1945 blev hans kone, et supermarked i Fresno, Californien. Food World hedder det, og Niels Christensen er så respekteret, at han har været formand for sammenslutningen af californiske købmænd.

Nu er det mest sønnen Bruce, som tager sig af Food World. Og datteren Ingrid. Der er 65 medarbejdere, men årsomsætningen vil Niels Christensen ikke ud med. Vestjyder bryder sig ikke om at prale og rage op. Man skal ikke føre sig frem. Vi skal heller ikke ind på de par medaljer, Niels Christensen modtog som faldskærmssoldat i Europas skæbnetime.

Men allerede da familien gik om bord på Batoria i København, var der uhygge og varsler i luften. Batoria var fyldt med jøder fra Gdynia i Polen på vej til friheden i Amerika. Væk fra den truende

nazisme og døden, der lurede i horisonten.

Niels Christensen (i midten) og hans familie just ankommet til Amerika i 1937

En skamfuld nordmand

Krigsfange Niels Christensen krydser grænsen til Tyskland den 1. juli 1944. Nu har de allierede overført 850.279 mand, 148.803 køretøjer og 570.505 tons materiel til Normandiet. Tredive infanteridivisioner og tretten panserdivisioner er indviklet i hårde kampe mod de tyske tropper.

Dagen efter er Niels Christensen i Frankfurt am Main. Der er en smal sprække mellem brædderne i kreaturvognen. Han kigger ud og får sit første billede af Tyskland:

En Coca Cola-reklame på en mur.

Og så slutter rejsen i Stalag 12 A i Limburg 60 kilometer nordvest for Frankfurt. Der kommer næste billede:

En nordmand i tysk militærtjeneste.

”Hvad betyder det, at du har et norsk flag på din uniform?” spørger Niels Christensen på jysk, Nordmanden blegner og går sin vej. Niels Christensen ser ham aldrig siden.

I Limburg er der 2.000 allierede krigsfanger. Hver måned dør et halvt hundrede mand af lungebetændelse og underernæring, men man kan vænne sig til alt, siger Niels Christensen. Bare man ikke tager noget for givet eller indlysende:

”Hvis jeg en gang imellem bliver vrøvlet og ikke er til at holde ud, så tænker jeg på dengang i Stalag 12 A.”

Hjemme i South Baker Street nummer 135 i Fresno, Californien vidste familien ingenting om Niels Christensens skæbne. Hans far Carl havde skidt samvittighed over, at han for syv år siden bragte sin

familie til Amerika, for hvis de var blevet i Outrup, var hans ældste søn Niels aldrig forsvundet på en europæisk slagmark.

Men i slutningen af oktober 1944 kom der et postkort fra Niels Christensen, og den 12. maj 1945 er han tilbage i Fresno og kan forklare sin far, at den gamle ikke har grund til skrupler. Hvis de havde holdt sig til købmandsbutikken i Outrup, var Niels i stedet for gået ind i den danske modstandsbevægelse.

”Undergrundshæren” kalder han den, for ordet modstandsbevægelse var ikke opfundet, da Niels Christensen rejste fra Outrup. Nu blev hans ungdom en amerikansk faldskærmsdivision.

Med sig til Fresno havde han sin dagbog og den Luger-pistol, han fik af en tysk soldat.

”Du har mere brug for den, end jeg har,” mumlede soldaten, da Tysklands nederlag var indlysende.

”Den løjtnant var mig”

En amerikansk uniform garanterede ingen sikkerhed i Limburg. Desperate tyske snigskytter lurede på alle allierede uniformer, og omvendt gik den vagthavende officer i et amerikansk militærfly med Paris som destination ud fra, at Niels Christensen måtte være tysk spion. Hans accent var mistænkelig. Han kunne ikke komme med flyet.

Men Niels Christensen remsede op, at han havde været udstationeret i Georgia og i Camp Roberts, Californien. Med troppetransportskibet Samaria var han overført fra New York til Liverpool og derfra til Hungerford, Storbritannien.

Officeren tog et sug af sin cigaret og rystede på hovedet. Alt det kunne enhver påstå. Der var jo den aparte accent.

Niels Christensen hastede videre i sin redegørelse. To dage før invasionen var han blevet kaldt ind til sin oberst i Hungerford. Man havde fundet ud af, at menig 39690567 Christensen ikke var amerikansk statsborger. Man ville derfor ikke kræve hans fortsatte tjeneste i 101. faldskærmsdivision. Men menig Christensen slog hælene sammen. Det var hans agt at bekæmpe Hitler. Af akkurat den grund var han trådt ind i hæren den 23. december 1942. Det var på hans fars fødselsdag. Samme år havde han mødt sin kæreste Mary.

Officeren i flyet i Limburg kastede cigaretten fra sig:

”Dine argumenter dur ikke.”

Niels Christensen forklarede, at han også havde været i Sedalia, Missouri, og dør havde en premierløjtnant fortalt ham, at om aftenen var der fest på soldaterhjemmet.

”Den premierløjtnant var mig,” sagde officeren. ”Hop op i flyet til Paris, kammerat.”

I marts 1946 blev Niels Christensen amerikansk statsborger. Året efter købte han sin første købmandsforretning på Pine Avenue i Fresno sammen med sin søster Lilly.

Der står OUTRUP på nummerpladen på hans Mercedes.